

19 Ιανουαρίου 2013

Θεός και Θεολογία στο έργο του Πλάτωνα

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή

Πάνος Καλλιγιάς

Σε όλη σχεδόν τη διάρκεια της αρχαιότητας, από τον 4ο αιώνα π.Χ. ως τον 6ο αιώνα μ.Χ., αλλά και μετά, κυριαρχούσε η εντύπωση ότι ένα βασικό συστατικό της πλατωνικής φιλοσοφίας αφορούσε ζητήματα θεολογικού περιεχομένου, γεγονός που συνετέλεσε σημαντικά στην καχυποψία με την οποία αντιμετωπίστηκε η φιλοσοφία του Πλάτωνα κατά τα χρόνια του Μεσαίωνα, όταν ο πλατωνισμός εθεωρείτο συχνά ένα είδος αντίπαλου δέους προς την κυρίαρχη πια χριστιανική θεολογία[1]. Η θεολογική αυτή πρόσληψη του πλατωνικού έργου γίνεται ιδιαίτερα εμφανής ήδη σε συγγραφείς όπως ο Πλούταρχος ή εκείνος ο οποίος κρύβεται πίσω από το όνομα «Αλκίνοος» και που αναφέρεται ως συντάκτης ενός γνωστού πλατωνικού εγχειριδίου με τίτλο *Διδασκαλικός των Πλάτωνος δογμάτων*[2], ενώ μπορεί να αναφερθεί επίσης ο σημαντικός σχολάρχης της πλατωνικής σχολής των Αθηνών κατά το δεύτερο μισό του 2ου αιώνα μ.Χ. Αττικός. Είναι αρκετά πιθανό πως η παράδοση αυτή είλκυε την καταγωγή της από την Αρχαία Ακαδημία, και ιδιαίτερα από τον Ξενοκράτη, του οποίου η θεολογική θεώρηση του κόσμου έθετε ως πρωταρχική οργανωτική αρχή του σύμπαντος έναν κοσμικό Θεό-Νου. Ως εκ τούτου δεν θα πρέπει να μας εκπλήσσει το γεγονός ότι ήδη από την προπλατωνική περίοδο έχουμε στα χέρια μας μια διάλεξη γραμμένη από τον εκλαϊκευτικό πλατωνιστή-ρήτορα Μάξιμο τον Τύριο, που φέρει τον τίτλο *Τίς ό θεός κατά Πλάτωνα*[3], ενώ βέβαια αργότερα οι σχετικές θεολογικές αναζητήσεις στο χώρο του νεοπλατωνισμού έφτασαν στην κορύφωσή τους με το μνημειώδες έργο του Πρόκλου *Περί τῆς κατὰ Πλάτωνα θεολογίας*[4]. [Διαβάστε τη συνέχεια του άρθρου](#)

[»](#)